

Gezag om te genezen

Koninkrijkreeks

De reeks 'Koninkrijk van God' wil de theologie van het koninkrijk toegankelijk en praktisch maken voor een breed publiek. Het doel is een bijdrage te leveren aan het vernieuwen en toerusten van christenen en de kerk.

Reeds verschenen:

Derek Morpew, *De grote doorbraak*

Gary Best, *Natuurlijk bovennatuurlijk*

Ken Blue, *Gezag om te genezen*

*Voor mijn moeder, Ruth Blue, die Gods genezing
met vreugde ontvangt en vrijelijk doorgeeft.*

Ken Blue

Gezag
om te
genezen

 insideout
publishers

Inside Out Publishers
Postbus 2573
3800 GC Amersfoort

www.insideoutpublishers.nl
info@insideoutpublishers.nl

Gezag om te genezen

© 1987 by Ken Blue
Originally published under the title: *Authority to Heal*

Published by InterVarsity Press USA

De Nederlandse uitgave is tot stand gekomen in samenwerking met NewWine Nederland.

Auteur: Ken Blue
Vertaling: Ernst Bergboer
Omslagontwerp: Douglas Design
Redactie: Elyn Videler - Doornenbal
Eindredactie: Anri van Toor

Bijbelcitaten afkomstig uit NBV - vertaling, tenzij anders aangegeven

ISBN 978 90 77992 09 8

© 2008 Inside Out Publishers - Amersfoort

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaargemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij digitaal, elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige ander manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

Woord van dank	7
Woord vooraf bij de Nederlandse uitgave, Dick Westerkamp	9
Voorwoord John White	11
Deel I Theologische hindernissen uit de weg ruimen	13
1 Heiliging door ziekte	15
2 Goddelijke beschikking	27
3 Geloofsformules	35
4 Het seculiere wereldbeeld	47
Deel II Het Koninkrijk van God en de strijd om genezing	59
5 God verlangt ernaar te genezen	63
6 Het koninkrijk van God in de aanval	75
7 De strijd is een realiteit	87
8 Ons geloof in de strijd	95
9 Overwinning nu en straks	105

Deel III Beginnen met de dienst van genezing	115
10 Modellen voor de dienst van genezing	117
11 Beginnen	123
12 Heelheid en genezing in drie dimensies	139
13 Gehoorzaamheid en het gezag om te genezen	151
Bibliografie	163
Verwijzingen	167

Woord van dank

Velen hebben mij aangespoord dit boek te schrijven. Ik kan slechts een enkeling bedanken. Allereerst dank ik John Wimber, van wie ik, meer dan van wie ook, heb geleerd over het genezen van zieken en die mij ervaring liet opdoen. Ik hoop dat hij in dit boek zijn invloed zal herkennen. Dankbaar ben ik ook professor Ray Anderson, die mij een aantal moeilijke vragen stelde en vervolgens hielp daar pastoraal en theologisch verantwoorde antwoorden op te vinden. Ik hoop dat ook hij zijn invloed ziet op de bladzijden van dit boek. Ik bedank mijn vriend en mentor John White, die me aanspoorde dit boek te schrijven en hielp het een juiste vorm te geven. Mijn waardering ook voor C. Peter Wagner, Peter Davids, Blaine Cook, David Cowper-Smith, Andy Le Peau en Jim Hoover, die me, ieder op eigen wijze, bij dit project hebben geholpen. Ten slotte wil ik mijn vrouw Patti hartelijk danken, en mijn secretaresse Rauna Amouzou voor het uitwerken van het manuscript.

Ken Blue

Woord vooraf bij de Nederlandse uitgave

Meer dan twintig jaar geleden verscheen in Amerika dit boek van Ken Blue over genezing. Het trok toen onmiddellijk de aandacht, vanwege zijn evenwichtige en diepgaande behandeling van dit onderwerp. Ken Blue luistert op een eerlijke manier naar de Bijbel en hij gaat ook de verlegenheid die dit onderwerp oproept niet uit de weg. Als je een snel overzicht wilt van de meest gestelde vragen over genezing, weet ik geen beter boek. Nergens in zijn antwoorden is hij oppervlakkig of eenzijdig. Hij zegt het ook eerlijk als hij het niet weet. Maar de verlegenheid om overal een sluitende verklaring op te geven, leidt er niet toe dat hij daarom maar aan de kant blijft staan. Daarvoor is de opdracht van Jezus te duidelijk. Ga heen in de wereld, predik het evangelie, genees de zieken. Het koninkrijk van God is nabij gekomen! Dit boek kan je helpen om over de drempel te stappen, en zelf ook ingeschakeld te worden bij die invulling van de grote opdracht.

Het feit dat er nu een Nederlandse vertaling van dit boek verschijnt, spreekt boekdelen over de gewijzigde situatie in ons land. Twintig jaar geleden kwam het onderwerp genezing in de meeste kerken niet of nauwelijks aan bod. Vandaag zijn er steeds meer mensen die inzien dat we dit onderwerp niet kunnen overlaten aan een in veel opzichten vertechniseerde gezondheidszorg. Een mens is meer dan zijn of haar lichaam. In het complexe geheel van geest, ziel en lichaam zijn vele verstoringen mogelijk, waarbij elk onderdeel op het andere inwerkt. Geloof en genezing hebben allerlei

raakvlakken. Jezus zegt herhaaldelijk: zoals u gelooft, zo zal het ook gebeuren.

Het is toe te juichen dat het tegenwoordig niet ongewoon is als er tijdens of na de kerkdienst of op een Bijbelkring gelegenheid is voor persoonlijke voorbede met handoplegging. Voor de vele honderden mensen die daarvoor toerusting hebben ontvangen, onder andere door de ministry-cursussen van New Wine, is dit boek zeer geschikt als achtergrondmateriaal. Voor degenen die zich afvragen waarom en hoe je met dit onderwerp aan de gang zou kunnen gaan, is het een uitstekende eerste kennismaking. Ik beveel dit boek dan ook van harte aan.

Dick Westerkamp
Voorzitter Stichting New Wine Nederland

Voorwoord

Ken Blue durft het aan misvattingen en on-Bijbelse ideeën over genezing, zowel van voor- als tegenstanders, stevig te weerleggen. In de twintigste eeuw heeft het onderwerp genezing christenen in twee kampen verdeeld, waarbij elk kamp zijn eigen stokpaardjes en halve waarheden hanteerde, allen even overtuigd van het eigen gelijk en goddelijke goedkeuring.

Er zijn inmiddels tekenen die erop wijzen dat de dienst van genezing weer een plaats krijgt in het normale kerkelijke leven. Ik bid, met Ken, dat dit boek zal bijdragen aan de omslag die nodig is om dit tot stand te brengen.

John White,

Werkte als zendeling-arts, was hoogleraar psychiatrie en werd bekend als spreker en schrijver van ruim 25 boeken. Hij overleed in 2002.

DEEL I

Theologische hindernissen uit de weg ruimen

Onkruid en distels tieren welig in onze wereld, zonder enige inneming van ons mensen. Vruchtbomen en groenten daarentegen hebben, alleen al om te kunnen overleven, onze voortdurende zorg nodig. In het afgelopen voorjaar heb ik op het land achter ons huis een tuin aangelegd. Voordat ik zaad kon zaaien, moesten mijn zonen en ik de grond ontdoen van al het onkruid en de distels die daar gedurende de winter waren opgeschoten. Toen dat gedaan was, heb ik goed zaad gezaaid, dat ontkiemde en rijpte en nu zover is dat er geoogst kan worden.

Ter voorbereiding op het bidden voor zieken is er in ons denken over genezing een vergelijkbaar proces nodig. Bepaalde stekelige gewassen moeten er eerst met wortel en al uit, voordat er theologisch gezond, Bijbels zaad in onze harten kan worden geplant.

Het Nieuwe Testament laat geen ruimte voor twijfel over het gezag dat de kerk heeft over Satan, zonde en ziekte. Toch ontbreekt het de kerk van vandaag aan veel van haar oorspronkelijke overtuiging en kracht, deels doordat er misvattingen in ons denken zijn ontstaan. Dat onkruid hindert ons, doordat het zoveel ruimte vraagt en verwarring zaait. In de gelijkenis van de zaaier (Mat. 12; Mar. 4; Luc. 8) wordt het goede zaad van het koninkrijk van God soms verstikt door onkruid en distels, waardoor het niet ten volle tot bloei komt. Op een vergelijkbare manier zijn het onderscheidingsvermogen en het vertrouwen van de kerk van nu ingeperkt.

In dit deel wil ik theologische hindernissen die de genezingsbediening van de kerk van nu ondermijnen, benoemen. En waar ik

dat doe, zal ik in plaats daarvan een positieve en opbouwende theologie over genezing introduceren.

Heiliging door ziekte

Wat we in een gezond functionerend gezin als kindermishandeling zouden beschouwen, wordt door sommigen in Gods gezin een zegen genoemd. Francis MacNutt legt uit:

Als wij beweren dat ziekte van God komt, scheppen we een beeld van God dat velen vroeg of laat wel móeten afwijzen. Welke vader of moeder zou kanker gebruiken als middel om een kind nederigheid bij te brengen? (...) Voorgangers en pastoraal werkers die zieken voorhouden dat zij hun lijden moeten aanvaarden en het moeten beschouwen als een zegen van God, bieden misschien wel troost voor dat moment, maar tegen welke prijs? (...) Onbewust gaan wij dan met God om alsof Hij een heidense godheid is, die met door mensen gebrachte offers tevreden moet worden gehouden.¹

Eén van de grootste hindernissen voor een krachtige genezingsbediening¹ in de kerk van vandaag is het denken dat ziekte ten diepste goed voor ons is; dat het een instrument is om onze ziel mee te heiligen en ons karakter te vormen. Veel christenen denken dan ook dat het beter is je aan ziekte over te geven, dan naar genezing te verlangen. Bereidwillig het 'kruis van ziekte' dragen is vroom, genezing zoeken zelfgericht. De consequentie is dat velen die wel

¹ In bijna alle gevallen wordt het begrip *ministry of healing* vertaald met 'genezingsbediening' en in een enkel geval met 'de dienst van genezing'. De belangrijkste overweging voor deze keus is het uitgangspunt van Blue gehoorzaam te zijn aan de opdracht die Christus zijn volgelingen geeft om zieken te genezen. Die opdracht is inherent aan discipelschap en daardoor voor alle volgelingen van Jezus. Een andere overweging is dat Blue genezing plaatst in de context van het koninkrijk dat breder is dan de kerk.

zouden kunnen genezen, ziek blijven, alleen omdat zij denken dat het de bedoeling is dat zij ziek zijn.

DE WORTELS VAN 'HEILIGING DOOR ZIEKTE'

De wortels van dit denken zijn te herleiden tot de vervolging van de kerk ten tijde van het Romeinse rijk in de tweede en derde eeuw. Die eerste bloedige vervolgingen leidden tot een geloofscrisis in de vroege kerk. Theologen en leken worstelden met wat zij zagen als een tegenstrijdigheid. Christus zou, zo meenden zij, over zijn vijanden moeten zegevieren, maar het leek juist of elke slag door die vijanden werd gewonnen.

Het spanningsveld in die tegenstelling losten zij op door hun waardigheid in het lijden te leren behouden en er een diepere bedoeling in te zien. De christenen van de tweede en derde eeuw ontdekten dat heersers in deze wereld zich afzetten tegen Christus' gezag door te vervolgen wie Hem oprecht wilden volgen, ook al had Christus wel degelijk zijn koninklijke troon bestegen. Hun lijden liet zien dat zij hun Koning trouw waren.

De vroege kerk leerde zo het lijden een plaats en zelfs waarde te geven. Men merkte bovendien dat er zelfs een positieve werking van uitging. De Romeinse onderdrukking leek, als het om het kerklidmaatschap ging, een heiligende en wervende werking te hebben. Iedereen die niet oprecht of werkelijk was toegewijd, viel af, en toch nam het aantal leden alleen maar toe. Daarom zei Tertullianus: 'Het bloed van de martelaren is het zaad der kerk.' In mijn tijd als zendeling in het voormalig Oostblok zag ik daar eenzelfde positief effect van de vervolging van het Lichaam van Christus.

Vervolging en lijden stonden in de vroege kerk zo hoog in aanzien dat er, volgens nieuwtestamenticus Peter Davids, tussen honderd en driehonderd na Christus een ware cultus rond martelaarschap ontstond.² Lijden, en sterven in het bijzonder, omwille van het geloof gaf degene die er slachtoffer van werd bijzonder aanzien. De kerk onderscheidde destijds drie klassen: (1) de afvalligen, die compromissen sloten om moeilijkheden te voorkomen, (2) een meerderheid, die niet al te veel vervolging te doorstaan had of moeilijkheden uit de weg ging, en (3) de confessors, zij die openlijk hun geloof beleden en daarom in de gevangenis zaten of werden omgebracht.

De Romeinse vervolging van de kerk – die steeds met tussenpozen plaatsvond – hield formeel op onder keizer Constantijn. Er waren gelovigen die met argwaan toezagen hoe er tussen kerk en staat steeds nauwere banden ontstonden en hoe christenen zelfs status kregen. Allereerst zagen zij dat men het met de morele en geestelijke normen van de kerk minder nauw ging nemen toen het christendom de Romeinse staatsgodsdienst werd. Daarbij kwam dat, met het wegvallen van de vervolging, de status van het martelaarschap ook verdween.

In reactie op die tweeledige zorg waren er velen die uitweken naar de woestijn om daar een ascetisch bestaan te gaan leiden. Toen de staat zijn vervolging staakte, restte de ware ‘belijdenden’ weinig anders dan zichzelf te vervolgen. Dat deden zij door langdurig te vasten, zichzelf bloot te stellen aan extreme omstandigheden, niet te slapen en geen tijd te besteden aan primaire lichaamshygiëne. Dat leidde, uiteraard, vaak tot ziekten. Er waren ascetische gelovigen die ziekte daarom gingen beschouwen als synoniem voor het lijden van ‘waarachtige volgelingen’, waardoor ziekte als iets positiefs werd beschouwd.

De overtuiging dat er geestelijk gewin te behalen valt in de veronachtzaming van alles wat lichamenlijk is, vond weerklank en bijval in de Griekse filosofie en won daardoor nog meer terrein. Het Griekse denken bracht een duidelijke scheiding aan tussen geest en materie – het eerste gold als goed, het tweede als slecht. Onder invloed van dit Griekse denken begon de kerk in de derde en vierde eeuw het lichaam steeds meer als verwerpelijk te zien. Er werd onderwezen dat alles wat lichamenlijk genot of gemak beperkte – denk aan ziekte – goed was voor de ziel. Daarmee voedde de Griekse filosofie de ascetische nadruk op ‘heiliging door ziekte’.

Samengevat: de vroege kerk leerde lijden en vervolging een plaats te geven, verwelkomde het later zelfs. Toen de vervolging door de staat ophield, werd het lijden in stand gehouden door verschillende vormen van zelfkastijding, wat leidde tot ziekten, die vervolgens werden geassocieerd met de heiligende effecten die de eerdere staatsvervolging ook had. De waarde die het Griekse denken aan lijden toekende, maakte dat de nadruk op ‘heiliging door ziekte’ in het kerkelijke denken stevig werd verankerd. Ziek zijn

werd beschouwd als opbouwend en goed voor de geestelijke vorming en daarom werd er steeds minder voor genezing gebeden.

Die wending van de kerk, weg van de bediening van lichamelijke genezing, werd ook zichtbaar in de interpretatie van de Schrift. De passages in het Nieuwe Testament die betrekking hadden op genezing kregen een uitleg die gerelateerd was aan de ziel. Jakobus 5:13-18 bijvoorbeeld, waar het toch duidelijk over fysieke genezing gaat, werd gebruikt ter ondersteuning van onderwijs over het heilige of laatste oliesel. Het in Jakobus gebruikte geloofsgebed om een 'zieke te redden' kreeg een nieuwe uitleg: de zieke ziel te reinigen van zonde ter voorbereiding op het sterven van het lichaam. In tegenstelling tot de op zich heldere betekenis van de tekst, klonk er geen enkele verwachting of zelfs een verlangen meer in door dat de zieke daadwerkelijk zou genezen.

Stevig gegrond in het kerkelijke leerstuk kwam 'heiliging door ziekte' onaangetast de reformatie door. De reformatie rekende wel af met het laatste oliesel, voornamelijk vanwege de te grote sacramentele vertoning die ermee gepaard ging, maar de fundamentele argwaan ten opzichte van alles wat lichamen was, bleef. Ziekte behield zijn heilzame waarde voor de geestelijke vorming. Het leven op aarde was ter voorbereiding op het leven erna. Ziekte hielp bij die voorbereiding, zo werd gedacht.

In de zestiende eeuw bijvoorbeeld koos de anglicaanse kerk de volgende woorden voor de formuliergebeden die ouderlingen tijdens een ziekenbezoek konden gebruiken:

*Daarom, wat uw ziekte ook zij, weet stellig dat die u van godswege toekomt'. De reden daarvoor was, 'dat uw geloof op de dag des Heren heerlijk, eervol en waardig blijke (...) en anders, dat die u toekwam ter loutering en verbetering van al hetgeen in de ogen uws Hemelse Vader laakbaar is.'*³

Het huwelijk tussen de protestantse kerk in Europa en ziekte was volgens Friedrich Nietzsche zo sterk dat het hem de volgende hatelijke opmerkingen ontlokte: 'Het christendom kan niet zonder ziekte.' En: 'Het werkelijke, verborgen doel van dat hele kerkelijke systeem van zaligmakende handelingen is ziek te maken.'⁴ Waar ziekte gewaardeerd wordt om het goede dat ze zou voortbrengen,

kan het niet anders dan dat gebed voor genezing zwak is, of totaal afwezig.

HEILIGING DOOR ZIEKTE – IN HET HEDEN

Nog steeds zijn er velen in de kerk die vinden dat ziekte zou moeten worden aanvaard en dat het niet goed is je uit te strekken naar genezing. Ik nam met een vooraanstaand theoloog deel aan een debat over bidden voor zieken. Op een gegeven moment werd hem gevraagd of hij niet van mening was dat 'een accent op genezing een goede zaak zou zijn, zeker in kerken waar genezing vrijwel niet voorkomt'. Hij antwoordde:

Daar ben ik helemaal niet zeker van. Ik denk dat het vele malen gezonder is om, zoals de mensen vroeger deden, niet van genezing uit te gaan, maar de geestelijke waarde te benadrukken, het vormende element in het lijden. (...) Ik denk dat je er bekaaidervanaf komt, en minder volwassen in plaats van geestelijker, wanneer je genezing verwacht.

Het mag duidelijk zijn dat een dergelijk standpunt een hindernis vormt voor gebed om genezing.

Ook ontmoette ik eens een student van een Bijbelschool – ik zal hem Richard noemen – die een beroerte had gehad, met als gevolg dat zijn rechter lichaamshelft vrijwel volledig was verlamd. Toen ik aanbod ervoor te bidden, bedankte hij me voor de bezorgdheid en sloeg het aanbod af. Hij legde uit hoe hij, in zijn worsteling ermee, dichter naar God toe was gegroeid en die gedeeltelijke verlamming als iets goeds was gaan beschouwen. Ik was het met hem eens dat zijn situatie een positieve wending had gekregen en hield hem de gedachte voor dat, als die verlamming al zo belangrijk was geworden, hoeveel te meer genezing dat zou zijn. Hij dacht daar even over na, maar sloeg mijn aanbod om voor hem te bidden opnieuw af en zei: 'Ik wil niets missen van wat God me hierdoor wil leren.' Ik suggereerde dat een deel van wat God hem wilde leren wellicht door genezing zou zijn. Ik vroeg Richard of hij, om zijn conditie te verbeteren, fysiotherapie onderging. 'Natuurlijk', was zijn reactie. Ik vroeg hem waarom hij wel met fysiotherapie zijn conditie probeerde te verbeteren, maar niet door gebed. Na

lang nadenken haalde hij zijn goed functionerende schouder op en zei: 'Dat weet ik niet.'

Wanneer wij ziek zijn of pijn hebben, bezoeken we een arts en verwachten we dat die ons zal helpen. Nooit vragen we ons af of het wel Gods bedoeling is dat wij naar een dokter gaan. We gaan ervan uit dat het goed is medische hulp in te roepen en te vooronderstellen dat die hulp effectief zal zijn. Maar waarom zijn wij dan zo terughoudend als het om geestelijke middelen gaat?

Als aanhangers van 'heiliging door ziekte' wordt gevraagd naar de onderbouwing en rechtvaardiging van hun denken, verwijzen zij vaak naar de opvoedkundige waarde van ziekte, die maakt dat je ervan kunt leren. De Bijbel biedt daar ook aanknopingspunten voor. Soms zond God een ziekte om het gedrag van zijn volk te corrigeren. Maar als God dat deed, vertelde Hij erbij om welk gedrag het ging. Mensen hoefden nooit lang te dubben over de vraag wat zij moesten doen om genezing te ontvangen.

Paulus, bijvoorbeeld, werd met blindheid geslagen (Hand. 9:1-9). Deze godgegeven kwaal bleek essentieel te zijn voor zijn ommekeer om Christus te dienen in plaats van te vervolgen; in die zin was de kwaal zowel opvoedkundig als herstellend. En, met de gewenste verandering in Paulus' houding en gedrag, kwam ook zijn genezing (Hand. 9:17,18).

Als God een ziekte brengt om te heiligen, doet Hij dat om een gedragsverandering teweeg te brengen. En wanneer het gedrag verandert, volgt de genezing. In het geval van de vele ziekten die in de kerk van Korinte voorkwamen, maakte Paulus zonneklaar dat het ging om een straf voor zonde, en om die reden hadden deze ziekten een opvoedende werking. Het was geen appèl op de christenen in Korinte om ziekte lijdzaam te dragen, maar om te stoppen met zondigen tegen de tafel van de Heer en genezing te ontvangen. Die ziekten waren niets anders dan een krachtige aansporing te stoppen met zondigen.

Deze benadering is een volkomen logische. Wanneer ouders straffen, is dat alleen rechtvaardig en zinvol als het kind weet waarvoor het wordt gestraft. Het herhaaldelijk slaan van een kind, zonder enige uitleg van de ouder, heeft geen enkele opvoedkundige waarde. Een dergelijke 'opvoeding' kan er zelfs toe leiden dat een kind de ouder als onvoorspelbaar en wreed gaat ervaren. Het

komt in de Bijbel maar weinig voor dat God ziekte gebruikt om zijn volk op te voeden. Maar waar het voorkomt, duurt het ziek zijn niet langer dan dat de zonde voortduurt. Het is nooit uitzichtloos of onverklaarbaar, zoals bij chronische ziekten vaak wel het geval is.

Andere aanhangers van de gedachte dat ziekte heiligt, menen dat een ziekte een kruis is, waarvan God verwacht dat wij het moedig dragen. Dat lijkt een vrome gedachte, maar wanneer ze tegen het licht wordt gehouden van wat de Bijbel over het dragen van een kruis leert, blijkt ze een misvatting. In het Nieuwe Testament geldt het dragen van een kruis als iets wat iemand uit vrije wil doet. Dat gold voor Jezus, en dat geldt ook voor ons (Mat. 16:24; Luc. 9:23). Het is niet alleen een vrijwillige, maar ook een actieve in plaats van een passieve handeling. Ziek worden of een lichamelijke beperking krijgen, is zelden iets wat vrijwillig gebeurt en geen mens die mentaal gezond is, zal het actief najagen.

Nauw verweven met die gedachte van kruisdragen als een verklaring voor ziekte, is de gedachte dat ziekte een beproeving van God is. Iemand die zich midden in 'een door God gezonden test' bevindt, wordt misschien even getroost door woorden als: 'God moet wel veel vertrouwen in jou hebben, dat Hij je door zo'n beproeving heen laat gaan!' Maar bij nader inzien zal die persoon toch wensen dat God wat minder vertrouwen in hem had en hem niet zo op de proef zou stellen. En, net als bij de idee dat ziekte is bedoeld om op te voeden, is de idee dat ziekte een beproeving is alleen zinvol als iemand de redenen ervoor kent en weet wanneer hij slaagt of faalt. Het komt bijna nooit voor dat iemand die chronisch ziek is, dergelijke informatie heeft.⁵

Het is ontegenzeggelijk waar dat er mensen zijn die door ziekte worden geheiligd, zoals dat geldt voor alle moeilijkheden waar een mens in zijn leven mee te maken kan krijgen, omdat 'wij weten dat voor wie God liefhebben, voor wie volgens zijn voornemen geroepen zijn, alles bijdraagt aan het goede' (Rom. 8:28). Niets van wat ik tot op heden heb geschreven, wil daaraan iets afdoen. Het is alleen niet de bedoeling dat wij ziekte passief aanvaardden, alsof het in zichzelf iets goeds zou zijn. We zouden ons ertegen moeten verweren, met alles wat in ons is, en de kerk van Christus beschikt ook over de middelen daarvoor.

LIJDEN EN ZIEKTE

Misschien dat iemand nu tegenwerpt dat het Nieuwe Testament ons duidelijk maakt dat lijden onvermijdelijk is, dat het niet per se slecht voor ons hoeft te zijn, en dat we het soms moeten accepteren. Mijn reactie daarop zou een voorwaardelijk 'ja' zijn. In het Nieuwe Testament wordt *lijden* gepresenteerd als iets wat positief kan zijn, maar *ziekte* nooit. Dat is een cruciaal verschil. Laat me dat uitleggen. In het huidige taalgebruik is ziekte een vorm van lijden, maar in het Nieuwe Testament zijn het twee verschillende begrippen. In het Nieuwe Testament is ziekte ziekte, en verwijst lijden altijd naar de pijn van vervolging door andere mensen of naar de pijn van kwellend door demonen.

In het Nieuwe Testament wordt een woordgroep gebruikt, *pascho*, die wordt vertaald met lijden.⁶ Woorden uit die groep komen vijftien keer voor in het Nieuwe Testament, waarvan maar één keer in verband met een ziekte, mogelijk epilepsie (Mat. 17:15), die ook nog eens wordt toegeschreven aan een demon. Het woord 'lijden' in Marcus 5:26 is geen verwijzing naar de ziekte van de vrouw, maar naar de behandeling door haar heelmeeesters. In het Nieuwe Testament wordt de term lijden consequent gebruikt voor een vorm van vervolging, nooit voor een lichamelijke ziekte. De schrijvers laten ons zien dat lijden een bepaalde waarde en een aantal positieve aspecten heeft. Nergens wordt iets dergelijks over ziekte gezegd.

Daarnaast is het Nieuwe Testament helder over de duidelijk andere manier waarop we geacht worden te reageren op lijden door vervolging, dan op ziekte. Elke waarachtige discipel van Jezus krijgt te maken met vervolging en kan daar op een aantal manieren mee omgaan. De ene keer bieden we weerstand, een andere keer vluchten we ervoor weg, en weer een andere keer aanvaarden we vervolging. Ziekte is niet op diezelfde manier een gevolg van discipel-zijn. Het is niet iets wat onvermijdelijk is en het is altijd de bedoeling dat we ons ertegen verzetten.

In het boek Handelingen, bijvoorbeeld, is lijden onder vervolging een gevolg van een vrijmoedige verkondiging van Christus (Hand. 4:1-22; 5:40-42; 7:45; 8:3; 14:19,20; enzovoorts). Dat lijden werd daarom moedig of zelfs met vreugde gedragen. 'De apostelen verlieten het Sanhedrin, verheugd dat ze waardig bevonden waren

deze vernedering [geseling] te ondergaan omwille van de naam van Jezus' (Hand. 5:41). Toch bad de vroege kerk soms ook om van vervolging te worden verlost (Hand. 12:5). Dat gebeurde zo nu en dan ook, maar andere keren niet.

Maar die tegenstrijdigheid, waarmee lijden onder vervolging omgeven is, is er niet als het om ziekte gaat. Nergens in het Nieuwe Testament lezen we over een christen die zich verzoent met ziekte, die de ziekte geduldig draagt of zich erin verheugt, zoals we dat over lijden wel lezen. En waar sommige gebeden in Handelingen voor het wegnemen van lijden niet werden verhoord, werden gebeden voor genezing wel altijd verhoord.

In het boek Jakobus vinden we een van de duidelijkste voorbeelden van het verschil dat de Bijbel maakt tussen lijden en ziekte. Jakobus schrijft: 'Het moet u tot grote blijdschap stemmen, broeders en zusters, als u allerlei beproevingen ondergaat' (Jak. 1:2). Maar in 5:14,15 lezen we: 'Laat iemand die ziek is de oudsten van de gemeente bij zich roepen; laten ze voor hem bidden (...) Het gelovige gebed zal de zieke redden.' In het Nieuwe Testament leren we lijden soms te aanvaarden, maar altijd te bidden voor de genezing van een ziekte.

Wij moeten ons ervan bewust zijn dat in ons taalgebeid onder de term lijden verschillende dingen worden verstaan, waaronder ook ziekte. In het Nieuwe Testament zijn lijden en ziekte echter twee verschillende begrippen.⁷ De waarde die in het Nieuwe Testament aan lijden wordt toegekend, geldt daarom niet voor ziekte.⁸

Ik probeer in dit boek abstracte en speculatieve beschouwingen over ziekte en Gods wil met betrekking tot ziekte te vermijden. Mijn aanpak is, waar mogelijk, terug te grijpen op hoe Jezus ermee omging, omdat in Jezus Christus de wil van God volledig werd verkondigd en gedaan.

Het onderwijs dat Jezus gaf over lijden door vervolging is niet eenduidig. In Matteüs 10:23, bijvoorbeeld, leert Hij dat we moeten vluchten. In Matteüs 5:39 leert Hij ons vervolging actief te ondergaan. Van een dergelijke tegenstrijdigheid valt niets te bespeuren als het om Jezus' onderwijs over ziekte gaat. Ziekte wordt door Hem nergens beschouwd als iets anders dan slecht, en zijn reactie op ziekte is nooit een andere geweest dan die te genezen. Nergens in de Bijbel lezen we dat Jezus iemand als straf een ziekte gaf, om

welke reden dan ook. Nooit heeft Hij iemand geadviseerd ziekte te aanvaarden, omdat deze onvermijdelijk of heilzaam zou zijn. Jezus heeft nooit iemand een ziekte gegeven om daarmee een hoger doel te verwezenlijken, terwijl Hij wel vaak om precies die reden een zieke genas (Joh. 9). Jezus was er duidelijk over: ziekte is een vijand, geen vriend. Indien mogelijk moet een ziekte genezen worden, en niet geaccepteerd. De nieuwtestamenticus Ulrich Mueller stelt:

Ziekte staat haaks op de reddende wil van de God als Schepper, die het leven wil en niet de dood. Dat is waarom Jezus de hele persoon wilde redden, dat wil zeggen hem kracht geven en bewaren (...) Dit gaf Jezus geen enkele aanleiding overgave aan ziekte te verkondigen, maar wekte veeleer zijn weerstand ertegen (...) Nergens vinden we een aansporing ziekte te aanvaarden, of een plaats te geven.’⁹

Jezus’ reactie op ziekte was die te genezen. Hij zei: ‘Een dief komt alleen om te roven, te slachten en te vernietigen, maar Ik ben gekomen om hun het leven te geven in al zijn volheid.’ (Joh. 10:10) Ziekte is geen zegen, maar degene die kwam om ziekte te overwinnen is een zegen.

EEN DOORN IN HET VLEES

Als er in het Nieuwe Testament al een uitzondering te vinden is op die algemene afkeer van ziekte, dan is het 2 Korintiërs 12:7, waar Paulus schrijft over zijn ‘doorn in het vlees’. Die doorn was hem gegeven om te voorkomen dat hij zelfgenoegzaam zou worden. Er zijn christenen die denken dat die doorn een ziekte of kwaal was, die hem was gegeven met een hogere, geestelijke bedoeling. Als de theorie dat ziekte heiligt ergens een Bijbelse basis vindt, dan is het in deze passage. Maar die uitleg stuit, ook hier, op enorme problemen.

Een van de vele redenen waarom het niet waarschijnlijk is dat die doorn van Paulus een lichamelijke kwaal was, ligt in de betekenis die deze uitdrukking heeft in het Oude Testament. In Numeri 33:55 verwijzen de ‘stekels en doorns’ van Gods volk naar de pesterijen en vervolging die buurlanden Israël aandedden. Ook in Jozua 23:13 en Ezechiël 28:24 wordt naar deze volkeren verwezen

met de term 'doorns'. In het Oude Testament verwijst 'doorns' naar vervolging en ellende, niet naar ziekte.

Let nu eens op de context waarin Paulus het in 2 Korintiërs 12 over zijn doorn heeft. In de twee daaraan voorafgaande hoofdstukken schrijft Paulus over de vervolging en de moeite die hij te doorstaan had door valse profeten en politieke en religieuze autoriteiten. Die uiteenzetting over het lijden dat zij hem aandeden, wordt meteen gevolgd door zijn verhandeling over de 'doorn in het vlees'. In het Hebreeuwse denken van Paulus had de uitdrukking 'een doorn in het vlees' dezelfde betekenis als 'een blok aan het been' voor ons heeft. Het had de lading van een persoonlijke last, en dat is ook de context waarin hij er in 2 Korintiërs 12 melding van maakt. Het is onmogelijk vast te stellen wat die doorn in het vlees van Paulus precies was, maar het is veel waarschijnlijker de last van de tegenstand die hij van persoonlijke vijanden ondervond, dan een lichamelijke aandoening.¹⁰

Zelfs als iemand vasthoudt aan de idee dat de doorn in Paulus' vlees een fysieke aandoening was, dan nog kan het nauwelijks een onderbouwing zijn voor de gedachte dat ziekte heiligt. Het is een bekende en terechte waarschuwing dat geen enkele leerstuk zou moeten steunen op één enkele passage uit de Bijbel, hoe duidelijk en ondubbelzinnig die ook mag zijn. Hoe zou deze moeilijk te doorgronden passage, die veel vragen onbeantwoord laat, een afdoende onderbouwing kunnen zijn voor 'heiliging door ziekte'?

En zelfs al zouden we, bij wijze van grote uitzondering, toch een leerstuk ontlenen aan deze onduidelijke passage in de Bijbel, dan nog kunnen we er niet omheen dat Paulus zijn doorn in het vlees krachtig weerstond. Tot drie keer toe smeekte hij de Heer hem weg te nemen (2 Kor. 12:8). Wat die doorn ook was, Paulus vocht ertegen en bad God driemaal hem weg te nemen. Paulus legde zich er pas bij neer, nadat hij er een bittere geestelijke strijd tegen had gevoerd, en de Heer hem specifiek had gezegd het te aanvaarden. Dat strookt, volgens mij, met de getuigenis van iemand als Joni Eareckson Tada, die in eerste instantie genezing zocht voor haar verlamming. Zij was ervan overtuigd dat God haar kon genezen en zij zocht die genezing met alles wat ze in zich had. Zij piekerde er niet over zich er passief bij neer te leggen. Pas na een lange geestelijke strijd kreeg zij het idee dat de tijd gekomen was haar beper-

king te aanvaarden en te ontdekken dat Gods kracht genoeg zou zijn.

Jezus heeft nooit geleerd dat we ons moeten neerleggen bij ziekten en dat zouden wij ook niet moeten doen. Onder ons zijn er velen die zouden genezen, als wij maar voor hen zouden bidden. Zelf ging ik jarenlang gebukt onder een chronische rugpijn, die ik had aanvaard als Gods manier om mijn hoogmoed te beteugelen. Pas nadat ik vrij was van die verkeerde manier van denken, had dat gebed voor mijn pijn effect en werd ik er volledig van genezen. Soms moet eerst onze theologie gezond worden, voordat onze lichamen kunnen genezen.

